

2020

Nota: Agri-Bashing



Bart Dochy

Vlaams Volksvertegenwoordiger en
Voorzitter commissie Landbouw,
Platteland & Visserij in het Vlaams
Parlement

14-1-2020

Inleiding

Zowel kalkoenkwekerijen, eend- of ganzenhouderijen, nertsenfokkerijen, slachthuizen, runder- en varkenshouderijen hadden de afgelopen jaren te kampen met heel wat negatieve media-aandacht in het kader van dierenwelzijn. Iedereen is het er over eens dat dierenwelzijn een prominentere plaats in onze maatschappij inneemt.

Aan de hand van de zesde staathervorming werd de bevoegdheid dierenwelzijn op 1 juli 2014 overgeheveld naar de gewesten. Protocolen werden afgesloten tussen de gewesten en de federale overheid met als doelstelling het dierenwelzijn beter te structureren en op een hoger niveau te tillen.

Niettemin dienen we te erkennen dat ondanks de vele inspanningen van de sector/zaakvoerders er beelden in de media worden verspreid die de realiteit niet of slechts gedeeltelijk weergeven. Daarnaast stelt niemand de gemaakte beelden in vraag en krijgen voornamelijk NGO's een vrijgeleide om hun aanvallen op de sector voor te bereiden met als ultieme kapstok en doel het dierenwelzijn te verdedigen.

De sociale media die de verspreiding en het delen van beelden versnelt mogelijk maakt zorgt uiteraard voor de nodige commotie. Eenzijdige reportages, gefragmenteerde beelden of de uitzonderingen worden uitvoerig toegelicht en verspreid. Zelden worden de goede voorbeelden toegelicht.

Een kaakslag voor velen die dagdagelijks het welzijn van hun dieren voorop stellen om nog niet verder in te gaan op de reputatie en imagoschade die dit voor de brede sector met zich mee brengt.

Vlaams volksvertegenwoordiger, voorzitter van de commissie landbouw in het Vlaams parlement, Bart Dochy wil een oplossing voor deze vertekening. Een charter of een kader tussen de diverse belangengroepen, ngo's en de sector kan naar het voorbeeld van andere landen één van de oplossingen bieden.

Situatie in de slachthuissector

Naar aanleiding van incidenten in de slachthuissector die door de NGO's werden aangekaart, heeft het FAVV bijkomende info gegevens op het vlak van toezicht rond dierenwelzijn. Het voedselagentschap heeft sinds meer dan 2 jaar geen bevoegdheid op dierenwelzijn. Dierenartsen met opdracht rapporteren hun bevindingen rechtstreeks met de gewestelijke diensten. Het opleggen van sancties en corrigerende maatregelen hoort integraal toe aan de gewesten.¹

Daarnaast sloot de Vlaams Minister van Dierenwelzijn een convenant af met de sectorfederatie van de slachthuizen om het dierenwelzijn in slachthuizen beter te garanderen. Hiermee wordt een efficiënt controlesysteem uitgewerkt waar de focus volledig op dierenwelzijn ligt.²

In de nota van FEBEV kaart men overduidelijk de problematiek van de aanvallen door NGO's en de gevolgen aan.

- A. Men concludeert dat men op vandaag een vrijgeleide krijgt om aanvallen op de sector voor te bereiden onder het mom van openbaarheid van bestuur.
- B. Men stelt zich de vraag of de lacune of vrijgeleide in de regelgeving moedwillig is gecreëerd gezien niemand "on the spot" kan ingrijpen in de slachthuizen zelf.
- C. Daarnaast worden de beelden niet in vraag gesteld. Het gaat om collages of verknippen en deze worden niet extern nagekeken. De realiteit geeft een veel genuanceerder beeld. Suggestieve beelden worden na elkaar geplaatst en representeren een beeld van een ideaal om bv. vleesconsumptie een halt toe te roepen. Deze beelden geven geen realiteitsbeeld.

FEBEV verduidelijkt ook dat het convenant Dierenwelzijn afgesloten door de Vlaams minister van dierenwelzijn met FEBEV in 2017 met betrekking tot het deel aangaande de transparantie tussen de actoren nog steeds niet werd geactiveerd.

Naast FEBEV zijn er zoals in de inleiding beschreven ook heel wat andere inbreuken die geallieerd kunnen worden met agri-bashing. Het verschijnen van de nota van FEBEV en de diverse artikelen die het laatste jaar de sector in een negatief daglicht brengen zijn dan ook de aanleiding om dieper op dit thema in te gaan.

¹ <http://www.favv-afscab.be/persberichten/2017/2017-03-27.asp>

² Gore, Michael. 2020. Nota FEBEV - Evaluatie van de interne werking en het toezicht op dierenwelzijn in de Vlaamse slachthuizen. 2020.

Informatie verzamelen

- a. Op 9 januari 2020 werd een schriftelijke vraag gesteld door Bart Dochy aan Vlaams Minister voor dierenwelzijn Ben Weyts.

Dit naar aanleiding van de undercoverbeelden gemaakt in de Vlaamse kalkoekwekerijen. Deze uitvergroete momentopname heeft gezorgd voor de nodige media sensatie.

In het antwoord wordt verwezen dat men enkel wil handelen in het belang van dierenwelzijn. Daarnaast is er in de dierenwelzijnswetgeving opgenomen te voldoen aan de privacyregeling voor de inspecteurs dierenwelzijn. Men kan gebruik maken van audiovisueel materiaal van derden, voor zover deze personen dit materiaal rechtmatig hebben gemaakt of verkregen.³

- a. Een tweede vraag werd gesteld op 15 juli aan Vlaams Minister-President Jan Jambon naar aanleiding van de media- aandacht voor dierenwelzijn in slachthuizen met betrekking tot een algemene bijsturing van de algemene verordening gegevensbescherming.

Hierin wordt verwezen naar de duidelijke toelichtende nota van de federatie van het Belgisch Vlees vzw die de negatieve aandacht van ngo's aanklaagt als niet correct zijnde. Hierop werd de vraag gesteld naar de link met de AVG en de bescherming tot het misbruik van persoonsgegevens. Daarnaast werd nagevraagd of een bijkomende wijziging mogelijk is.

In het antwoord wordt verwezen naar de nieuwe verordening (EU) 2016/679 die van toepassing is vanaf 25 mei 2018. Deze bevat geen bepalingen inzake evaluatie, gezien dit op Europees niveau zal worden geëvalueerd en desgevallend aangepast.

Artikel 85, eerste lid, van de AVG bepaalt echter wel dat de lidstaten het recht op bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig deze verordening wettelijk in overeenstemming dienen te brengen met het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, daaronder begrepen de verwerking van journalistieke doeleinden.

Meer specifiek bepaalt Artikel 286 van de voornoemde wet van 30 juli 2018 bepaalt dat deze wet aan een gezamenlijke evaluatie wordt onderworpen door de minister bevoegd voor Sociale Zaken, de minister bevoegd voor Volksgezondheid, de minister bevoegd voor Justitie, de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken, de minister bevoegd voor Defensie, onder leiding van de minister bevoegd voor Privacy, in het derde jaar na de inwerkingtreding ervan, in casu is het voornoemde derde jaar op 5 september 2021 gestart.

Een eventuele bijsturing dient dus te gebeuren op federaal/Europees niveau en dus kan de Vlaams minister hier geen uitspraak over doen.⁴

³ Schriftelijke vraag nr. 277 van 9 januari 2020 van Bart Dochy

⁴ Schriftelijke vraag nr. 381 van 15 juli 2020 door Bart Dochy

Een derde vraag om uitleg werd gesteld op 16 september 2020 met betrekking tot agri-bashing aan de Vlaams minister voor dierenwelzijn Ben Weyts. Dit meer specifiek of hij kennis neemt van het verslag van de Belgische Federatie van Vlees en welke acties hij in deze zal ondernemen. Daarnaast wordt gevraagd of de minister het nodige zal voorzien in de codex voor Dierenwelzijn om agri-bashing onmogelijk te maken en doch de aandacht voor het dierenwelzijn te behouden. We polsen of er initiatief genomen is in overleg met de NGO's en de stakeholders uit de sector om een afsprakenkader op te stellen.

Wetgeving

A. Vlaams niveau: GDPR

De Vlaamse toezichtcommissie heeft de autoriteit om over de verwerking van persoonsgegevens te oordelen. Dit op basis van de Algemene Gegevensverordening (AVG) en meer specifiek naar het respecteren van de GDPR wetgeving. De GDPR gaat enkel over herkenbare en identificeerbare personen.

Daarnaast kunnen we in de wetgeving dierenwelzijn terugvinden dat artikel 4 § 1 een belangrijke plaats ken in de huidige wetgeving.

“Ieder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologisch en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen”. Het heimelijk filmen of binnendringen met journalistieke doeleinden kan stress of andere risico's met zich meebrengen die ongetwijfeld een invloed hebben op het dierenwelzijn.”

Het lijkt dan ook aangewezen om in de nieuw op te maken Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn de nodige aandacht aan het fenomeen “agri-bashing” te geven.

B. Federaal niveau: privacy en camerawet

De camerawet is enkel van toepassing indien het gaat over een bewakingscamera. In het kader van privacy is de GBA de bevoegde instantie.

Op 3 maart werd informatie rond privacy in het kader van opnames in een kalkoenkwekerij met betrekking tot AVG opgevraagd bij de GBA. Dit met kenmerk SA3/DOS-2020-01222-022-SD. Op 1 april werd een antwoord aan Bart Dochy overgemaakt.⁵

⁵ Antwoord van GBA met nummer SA3/DOS-2020-01222-022-SD op 01/04/2020, vraag gesteld door Bart Dochy

Men geeft mee dat een éénduidig antwoord niet voorhanden is en we spreken over een botsing tussen twee fundamentele rechten.

Het is belangrijk te weten indien beeld- en/of geluidsmateriaal waarin geen natuurlijke persoon zichtbaar en/of hoorbaar zijn en/of waarin niet aan de betrokken personen wordt gerefereerd dan is de AVG niet van toepassing.

Daarnaast is er eveneens de overweging 14 uit de AVG dat deze verordening geen betrekking heeft op rechtspersonen , zoals de naam en rechtsvorm of contactgegevens van de rechtspersoon.

Indien dit wel het geval is spreken we over een botsing tussen het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op eerbieding van de bescherming van de persoonsgegevens en de privacy van de zaakvoerder.

Een beperking van deze rechten is toegestaan als deze bij wet is voorzien en noodzakelijk is in het belang van onder meer de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen (zie bv. artikel 8 lid 2 EVRM) respectievelijk de bescherming van de goede naam of rechten van anderen (zie bv. artikel 10 lid 2 EVRM)

Dit recht kan eveneens botsen met het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie want het recht op bescherming van persoonsgegevens heeft geen absoluut beding (considerans 4 AVG)/

Considerans 153 AVG bepaalt dat de wetgeving van de lidstaten de regels betreffende de vrijheid van meningsuiting en van informatie met inbegrip van journalistieke, academische, artistieke en/of literaire uitdrukkingsvormen in overeenstemming moet worden gebracht met het recht op bescherming van persoonsgegevens. De lidstaten moeten wettelijke maatregelen treffen om uitzonderingen en afwijkingen vast te stellen die nodig zijn om een evenwicht tussen deze grondrechten tot stand te brengen.

België heeft daarom voor de AVG een specifieke wetgeving aangenomen. Dit is hoofdstuk V van de wet van 30 juli 2018. Hierin staat beschreven dat er heel wat artikelen uit de AVG niet van toepassing zijn op de verwerking van persoonsgegevens voor journalistieke doeleinden. Dit hoeft niet noodzakelijk een professioneel journalist te zijn. Verborgene opnames en de uitzending of online publicatie kunnen te verantwoorden zijn bij voldoende gewichtig of maatschappelijk belang.

Doch dienen de wijze van presenteren van het beeldmateriaal en de gevolgen van de publicatie mee in de balans. Beelden die niet genomen zijn door een "neutrale" journalist maar door een dierenrechtenorganisatie die strijd voor zijn zaak dienen dus in de context geplaatst te worden. Het zal dus afhangen van de concrete omstandigheden of de rechter het recht op vrijheid van meningsuiting wel of niet zwaarder vind wegen dan het recht op gegevensbescherming of privacy.

De federale wetgeving met betrekking tot woonstschennis kan mogelijk eveneens in aanmerking komen. De wetswijziging met betrekking tot het onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed bespreekt het begrip "aanhorigheden".

Het is dan ook de discussie of bv. een stalgebouw onder het begrip aanhorigheid kan ondergebracht worden.

Het lijkt ons aangewezen voor verduidelijking te zorgen bij het begrip aanhorigheden.

C. Europees niveau

De verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming, afgekort AVG) is van toepassing sinds 25 mei 2018. Deze verordening bevat geen bepalingen inzake evaluatie. Aangezien het een Europese verordening betreft, kan deze verordening enkel op Europees niveau worden geëvalueerd en desgevallend aangepast. Alleen de Europese Commissie heeft initiatiefrecht voor Europese wetgeving.

Handhaving

Het is duidelijk dat deze problematiek die gelinkt kan worden met agri-bashing door veel verschillende niveaus wordt bepaald. De diverse wetgevingen en bevoegdheden zorgen voor moeilijkheden in de broodnodige bijsturingen.

Het is dan ook geen evidentie om op te treden of te ageren. Hoe kunnen lokale besturen of politie reageren op dergelijke mogelijke inbreuken. Welk kader wordt opgemaakt en hoe kan dit dan ook onderbouwd worden gehandhaafd ?

Frankrijk

Ons buurland Frankrijk die een heel rijke landbouwgeschiedenis kent wordt sinds jaren geconfronteerd met het fenomeen agri-bashing. Hiermee bedoelt men op herhaaldelijke manier de landbouwsector in een negatief daglicht te brengen aan de hand van negatief nieuws, inbreuken in stallen of fokkerijen of acties die de productie in een negatief daglicht stellen. Dit meestal in combinatie met mogelijke inbreuken op diverse wetgevingen. De situatie is gelijklopend met deze in Vlaanderen.

Verschillende Franse departementen volgen dit fenomeen op de voet op en de Franse politie richtte op nationaal niveau een specifiek cel op tegen Agri-bashing, dit

plan heet "Demeter". Een voorbeeld waarbij verschillende actoren worden betrokken en er middelen en mensen worden ingezet om dit fenomeen te handhaven. ⁶

Uiteraard dienen hier alle belangengroepen meegenomen te worden in een overleg om tot een goed actieplan te komen.

Conclusie

Vlaams volksvertegenwoordiger en voorzitter van de commissie landbouw in het Vlaams parlement vind het dan ook hoog tijd dat er meer aandacht wordt besteed aan het fenomeen "agri-bashing". Hij stel dan ook met deze nota enkele oplossingen voor:

Vlaams niveau:

- a. Op Vlaams niveau dient er duidelijk werk worden gemaakt van een nieuwe Vlaamse codex dierenwelzijn. De oude dierenwelzijnswet is niet meer aangepast aan de noden van vandaag en ook het fenomeen agri-bashing wordt best meegenomen in het belang van het dier. We verwijzen hier dan naar artikel 4 § 1 in de dierenwelzijnswet " leder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologisch en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen". Het heimelijk filmen of binnendringen met journalistieke doeleinden kan stress of andere risico's met zich meebrengen die ongetwijfeld een invloed hebben op het dierenwelzijn.
- b. Het lijkt evident dat de minister voor dierenwelzijn het initiatief neemt om de NGO's, belangengroepen en de sector bij elkaar te brengen. Het uitwerken van een kader kan ervoor zorgen dat er gedragenheid en wederzijds begrip ontstaat. Het uiteindelijke doel moet zijn het welzijn van het dier te verhogen zonder dat de sector een algemene negatieve connotatie verkrijgt en op deze manier reputatie en imagoschade kent.
- c. Daarnaast kan in samenwerking met VLAM de nodige imagocampagne opgestart worden om ook de positieve inspanningen en beelden in de kijker te plaatsen.

⁶ <https://agriculture.gouv.fr/demeter-une-cellule-nationale-pour-lutter-contre-lagribashing-et-les-intrusions-dans-les>

Federaal niveau:

- a. Een gezamenlijke evaluatie van de AVG dringt zich op
Considerans 153 AVG bepaalt dat de wetgeving van de lidstaten de regels betreffende de vrijheid van meningsuiting en van informatie met inbegrip van journalistieke, academische, artistieke en/of literaire uitdrukkingsvormen in overeenstemming moet worden gebracht met het recht op bescherming van persoonsgegevens. De lidstaten moeten wettelijke maatregelen treffen om uitzonderingen en afwijkingen vast te stellen die nodig zijn om een evenwicht tussen deze grondrechten tot stand te brengen. België heeft daarom voor de AVG een specifieke wetgeving aangenomen. Dit is hoofdstuk V van de wet van 30 juli 2018.

Artikel 286 van de voornoemde wet van 30 juli 2018 bepaalt dat deze wet aan een gezamenlijke evaluatie wordt onderworpen door de minister bevoegd voor Sociale Zaken, de minister bevoegd voor Volksgezondheid, de minister bevoegd voor Justitie, de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken, de minister bevoegd voor Defensie, onder leiding van de minister bevoegd voor Privacy, in het derde jaar na de inwerkingtreding ervan, in casus is het voornoemde derde jaar op 5 september 2021 gestart

- b. Het begrip "aanhorigheden" dient te worden verduidelijkt met betrekking tot de wet betreffende het onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed. Het lijkt ons dan ook evident dat een fokkerij, stal of een afgesloten veld met gewassen als aanhorigheid kan worden geïdentificeerd.
- c. Naar het voorbeeld van Frankrijk kan de minister van binnenlandse zaken en justitie werk maken van een actieplan die agri-bashing tegengaat en alvast de mogelijkheden onderzoekt om een correcte handhaving te bekomen en/of de verantwoordelijkheid voor handhaving bepaalt.

Europees niveau:

De noodzakelijke opvolging en evaluatie van het fenomeen "Agri-bashing" op het Europese niveau kan kansen bieden op een bijsturing.

Het fenomeen agri-bashing beperkt zich niet tot Frankrijk en België alleen. Hoewel de Europese verordening de afstemming tussen diverse vrijheden laat bepalen door het federale niveau, is het nog altijd de oorspronkelijke verordening die dicteert.

De verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming, afgekort AVG) is van toepassing sinds 25 mei 2018. Deze verordening bevat geen

bepalingen inzake evaluatie. Aangezien het een Europese verordening betreft, kan deze verordening enkel op Europees niveau worden geëvalueerd en desgevallend aangepast. Alleen de Europese Commissie heeft initiatiefrecht voor Europese wetgeving.

Bijlages:

- 1) Vraag nr. 227 aan minister Ben Weyts van 9 januari 2020
- 2) Advies GBA van 1 april 2020
- 3) Vraag nr. 381 aan MP Jan Jambon van 15 juli 2020
- 4) Nota FEBEV - Evaluatie van de interne werking en het toezicht op dierenwelzijn in de Vlaamse slachthuizen van 20 juli 2020
- 5) Vraag om uitleg over agri-bashing aan minister Ben Weyts – ingediend.